

The importance of preserving deciduous teeth: Assessing knowledge, attitude, and practice of parents of preschool and primary school children in Isfahan

Firoozeh Nilchian^{1,*}, Ehsan Ghasemi²

1- Associate Professor, Department of Community and Public Oral Health, School of Dentistry, Isfahan, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran; Member of Dental Material Research Center, Dental Research Institute, School of Dentistry, Isfahan, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

2- Dental Student, School of Dentistry, Isfahan University of Medical Sciences. Isfahan, Iran; Member of Torabinejhad Dental Research Institute, School of Dentistry, Isfahan University of Medical Sciences. Isfahan, Iran

Article Info

Article type:
Original Article

Article History:
Received: 4 Apr 2022
Accepted: 14 Dec 2022
Published: 22 Dec 2022

Corresponding Author:
Firoozeh Nilchian

Department of Oral Public Health,
School of Dentistry, Isfahan, Isfahan
University of Medical Sciences,
Isfahan, Iran

(Email: f_nilchian@dnt.mui.ac.ir)

Abstract

Background and Aims: There is a traditional belief that the primary teeth can be replaced by permanent teeth and preserving them is not important. The aim of this study was to evaluate the knowledge and attitude of parents of preschool and elementary school children referring to the Specialty Clinic of Isfahan University of Medical Sciences and Imam Hossein pediatric hospital about the importance of preserving deciduous teeth and related factors.

Materials and Methods: This descriptive cross-sectional study was performed on 323 parents of preschool and elementary school children referred to the special clinic of Isfahan University of Medical Sciences and Imam Hossein Pediatric hospital. The data collection method was a questionnaire and face-to-face interview. The questionnaire was made, it consisted of 21 multiple-choice questions and descriptive questions. Data were analyzed using descriptive statistics tests and analytical tests such as t-test and Pearson correlation coefficient.

Results: The mean score of knowledge of parents was 37.5 with a standard deviation of 16.9, the mean score of attitude was 55.8 with a standard deviation of 11.1 and the mean score of performance was 41.8 with a standard deviation of 15.6 out of 100. Pearson correlation coefficient showed that there was a direct relationship between knowledge, attitude, and performance scores ($P < 0.001$). Parents' knowledge score was directly related to the mothers' and fathers' ages ($P < 0.001$).

Conclusion: According to the results, parents' awareness of the importance of the preservation of deciduous teeth and related factors is poor, their attitudes are neutral and their performance is poor to moderate. It is suggested to improve treatment facilities available for children in the family and to educate parents about the preservation of deciduous teeth.

Keywords: Knowledge, Attitude, Performance, Deciduous teeth, Parents, Children

Journal of Dental Medicine-Tehran University of Medical Sciences 2022;35:19

Cite this article as: Nilchian F, Ghasemi E. The importance of preserving deciduous teeth: Assessing knowledge, attitude, and practice of parents of preschool and primary school children in Isfahan. J Dent Med-TUMS. 2022;35:19.

اهمیت حفظ دندان‌های شیری: ارزیابی میزان آگاهی نگرش و عملکرد والدین کودکان پیش دبستانی و دبستانی شهر اصفهان

فیروزه نیلچیان^{۱*}، احسان قاسمی^۲

۱- دانشیار گروه آموزشی سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی، دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران؛ عضو مرکز تحقیقات مواد دندان، پژوهشکده علوم دندانپزشکی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
۲- دانشجوی دندانپزشکی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران؛ عضو مرکز تحقیقات تریاژ پژوهشکده علوم دندانپزشکی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p>	<p>زمینه و هدف: از آنجا که در فرهنگ رایج بین مردم مخصوصاً قشر متوسط این طرز تفکر در اکثر والدین وجود دارد که دندان شیری عضوی جایگزین شونده است و از دست دادن آن اهمیتی ندارد. این پژوهش با هدف ارزیابی میزان آگاهی نگرش و عملکرد والدین کودکان پیش دبستانی و دبستانی مراجعه کننده به کلینیک ویژه دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و بیمارستان کودکان امام حسین اصفهان درباره اهمیت حفظ دندان‌های شیری و عوامل مرتبط با آن انجام شد.</p>
<p>دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۱۵ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۲۳ انتشار: ۱۴۰۱/۱۰/۰۱</p>	<p>روش بررسی: این مطالعه به روش توصیفی - مقطعی روی ۳۲۳ نفر از والدین کودکان پیش دبستانی و دبستانی مراجعه کننده به کلینیک ویژه دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و بیمارستان کودکان امام حسین اصفهان انجام شد. روش جمع آوری داده‌ها، پرسشنامه و مصاحبه حضوری بود. پرسشنامه ساخته شده دارای ۲۱ سؤال چند گزینه‌ای و سوالات توصیفی بود. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آمار توصیفی و آزمون‌های تحلیلی نظیر t و ضریب همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.</p>
<p>نویسنده مسؤول: فیروزه نیلچیان</p>	<p>یافته‌ها: میانگین نمره آگاهی والدین ۳۷/۵ با انحراف معیار ۱۶/۹، میانگین نمره نگرش ۵۵/۸ با انحراف معیار ۱۱/۱ و میانگین نمره عملکرد ۴۱/۸ با انحراف معیار ۱۵/۶ از ۱۰۰ به دست آمد و ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمرات آگاهی، نگرش و عملکرد با هم رابطه معنی‌داری وجود دارد ($P < 0.001$). همچنین بین نمره آگاهی و نگرش والدین با سن مادران و سن پدران رابطه معنی‌داری وجود دارد ($P < 0.001$).</p>
<p>گروه آموزشی سلامت دهان و دندانپزشکی جامعه نگر، دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران</p> <p>(Email: f_nilchian@dnt.mui.ac.ir)</p>	<p>نتیجه گیری: طبق یافته‌ها، آگاهی والدین در مورد اهمیت حفظ دندان‌های شیری و عوامل مرتبط با آن در حد ضعیف، نگرش آن‌ها در حد خنثی و عملکرد آن‌ها در حد ضعیف تا متوسط است. در دسترس قرار دادن امکانات درمانی بیشتر برای کودکان در خانواده و آموزش به والدین در زمینه حفظ دندان‌های شیری پیشنهاد می‌گردد.</p>
	<p>کلید واژه‌ها: آگاهی، نگرش، عملکرد، دندان‌های شیری، والدین، کودکان</p> <p>مجله دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران دوره ۳۵ مقاله ۱۹، ۱۴۰۱</p>

مقدمه

نگرش نیز عبارت از اعتقاد شخصی فرد نسبت به موضوع آموزش دیده است. دانش و نگرش والدین نسبت به بهداشت دهان می‌تواند سبب ارتقای مهارت‌های بهداشت دهان در کودکان شود (۶). مطالعه Kallestal و همکاران (۷) نشان داد عملکرد والدین بر عملکرد کودکانشان، تأثیر مستقیم دارد و وضعیت اقتصادی، جنس، فقر، محل سکونت، نژاد، سطح اجتماعی و شغل والدین نیز با عملکرد والدین در زمینه بهداشت دهان و دندان کودکان ارتباط مستقیم دارد.

از سوی دیگر اصفهان مهاجر پذیرترین شهر ایران می‌باشد و بر این اساس دارای فرهنگ‌های مختلف و وضعیت‌های اقتصادی مختلف می‌باشد. بر این اساس در بین کلان شهرها اصفهان بعد از تهران و مشهد دارای بیشترین تنوع فرهنگی می‌باشد و از نظر اقتصادی در بین ۵ شهر اول ایران قرار دارد. از آنجا که در فرهنگ رایج بین مردم مخصوصاً قشر متوسط این طرز تفکر در اکثر والدین وجود دارد که دندان شیری عضوی جایگزین شونده است و از دست دادن آن اهمیتی ندارد. لذا این چنین به نظر می‌رسد که برای اقدام به برنامه ریزی‌های فرهنگی و بهداشتی، میزان آگاهی والدین از اهمیت حفظ دندان‌های شیری سنجیده شود تا بر اساس سطح درک و آگاهی اکثریت مردم برنامه ریزی بهداشت صورت گیرد. بنابراین هدف کلی مطالعه حاضر بررسی میزان آگاهی نگرش و عملکرد والدین کودکان پیش دبستانی و دبستانی مراجعه کننده به کلینیک ویژه دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و بیمارستان کودکان امام حسین اصفهان، درباره اهمیت حفظ دندان‌های شیری و عوامل مرتبط با آن می‌باشد.

روش بررسی

این مطالعه به روش توصیفی مقطعی روی ۳۲۳ نفر والدین کودکان پیش دبستانی و دبستانی مراجعه کننده به کلینیک ویژه دانشگاه علوم پزشکی و بیمارستان کودکان امام حسین اصفهان شهر اصفهان در سال ۱۳۹۹ انجام شد. کلینیک ویژه از این لحاظ انتخاب گردید که بیماران در استرس درمان‌های اورژانس نمی‌باشند و در زمان انتظار برای نوبت با صبر و حوصله پاسخگوی محقق می‌باشند. همچنین به دلیل شیوع و اوج همه گیری کرونا در زمان مطالعه حضور در مکان‌های دیگر با محدودیت مواجه بود. با در نظر گرفتن رضایت والدین نمونه گیری تا زمان رسیدن به عدد حجم نمونه ادامه پیدا کرد و روش نمونه گیری به صورت اسان

دندانپزشکی کودکان باید مانند سایر رشته‌های دندانپزشکی حاوی فلسفه‌ای ساده و اساسی باشد و آن درمان بیمار است و فقط درمان دندان‌ها نیست. بلکه در این فلسفه توجه به احساسات کودک در کسب همکاری او و در نتیجه انجام درمان دندانپزشکی با رفتار صمیمانه و دلسوزانه، مهم و لازم است و باید در نظر گرفته شود که نه تنها معالجه کودک طبق روال عادی خود انجام گیرد بلکه با تشویق و ارائه رفتار مثبت، او را نسبت به مراقبت و رعایت بهداشت دندان‌ها در آینده، علاقه مند کنیم. از سوی دیگر دندان‌های شیری در تغذیه، تکلم، زیبایی نقش مهمی دارند و موجب حفظ فضا برای رویش دندان‌های دائمی می‌شوند، آگاهی‌های والدین و مراقبین کودکان در مورد دندان‌های شیری چندان مناسب نیست (۱). تمامی جنبه‌های بهداشت و سلامتی کودک (جسمی، روانی، اجتماعی) تحت تأثیر رفتارهای خانواده می‌باشد (۲). رویش دندان‌های دائمی تا سن ۱۲ سالگی ادامه دارد، بنابراین ممکن است بعضی از دندان‌های شیری در دهان تا این سن باقی بمانند. انجمن متخصصین کودکان آمریکا (AAP) بر این نکته تأکید دارد که مراقبت‌های تخصصی در جهت شناخت عوامل خطرزا در سلامت دهان و دندان در همه کودکان باید در سن ۶ ماهگی آغاز شود والدین، نیروهای اجتماعی اولیه مؤثر بر رشد و سلامت کودک در سال‌های اول زندگی بوده و در ایجاد عادات بهداشتی، تداوم رفتارهای بهداشتی کودکان و پیشگیری از بیماری‌ها نیز نقش مهمی دارند (۳). تحقیقات نشان می‌دهد رفتارهای کودکان در زمینه بهداشت دهان و دندان، تحت تأثیر آگاهی و نگرش والدین در زمینه بهداشت دهان و دندان می‌باشد (۴). آموزش به والدین در زمینه اهمیت مراقبت از دندان‌های شیری، باید در راستای نیازهای فردی کودک و والدین و براساس فرهنگ آن‌ها انجام گیرد. در این راستا توجه به والدین، تعلیم آن‌ها، جلب موافقت و ایجاد انگیزه در آن‌ها نیز می‌تواند برنامه پیشگیری را به موفقیت برساند. در مطالعه Naderifar و همکاران (۵)، ۴۴٪ مادران در زمینه بهداشت دهان و دندان کودکان، آگاهی متوسطی داشتند و افزایش آگاهی مادران و تدوین برنامه آموزشی یک نیاز مهم اعلام شد. آگاهی و نگرش دو مؤلفه لازم برای تغییرات رفتاری شامل: رفتارهای مرتبط با سلامت دهان، دندان و پیشگیری از بیماری‌های دهانی می‌باشند. آگاهی، میزان معلومات فرد است که از طریق آموزش در زمینه موضوعات مختلف کسب می‌گردد.

روش‌های تجزیه و تحلیل

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی شامل محاسبه میانگین، انحراف معیار، و جداول توزیع فراوانی و رسم نمودارهای نرده‌ای و هیستوگرام و دایره‌ای استفاده شد. برای تعیین رابطه میزان آگاهی و نگرش و عملکرد با میزان درآمد و تحصیلات از ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن استفاده شد برای رابطه با شغل از آنالیز واریانس استفاده شد.

یافته‌ها

این تحقیق به منظور ارزیابی میزان آگاهی، نگرش و عملکرد والدین کودکان پیش دبستانی و دبستانی در رنج سنی ۱۲-۵ سال مراجعه کننده به کلینیک‌های ویژه دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و بیمارستان کودکان امام حسین اصفهان در مورد اهمیت حفظ دندان‌های شیری تحت پایان نامه دانشجویی به شماره طرح ۳۹۸۹۱۶ دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام گرفت. با توجه به حضور محقق در محل، تمامی ۳۲۳ پرسشنامه تحویل داده شده به والدین پس از تکمیل به محقق برگردانده شده است. آنالیز توصیفی داده‌ها نشان می‌دهد که میانگین سن مادران ۳۳/۰۱ با انحراف معیار ۶/۷ سال و میانگین سن پدران ۳۷/۵ با انحراف معیار ۶/۹ سال بوده است همچنین میانگین سن کودکان ۷/۵ با انحراف معیار ۲/۹ سال بود.

توزیع فراوانی جنس کودکان، شغل پدران و شغل مادران در جدول ۱ مشاهده می‌شود. اکثر پدران (۸۲/۷٪) دارای شغل آزاد و اکثر مادران (۶۶/۶٪) خانه دار بودند. در حیطة تحصیلات بیشترین فراوانی پدران (۳۶/۵٪) و مادران (۳۳/۱٪) دارای مدرک تحصیلی دیپلم بودند.

با توجه به اینکه پرسش‌ها به صورت چند گزینه‌ای بود و با توجه به اهمیت سؤالات حداکثر امتیاز داده شده به هر سؤال (جهت کمی کردن میزان آگاهی، نگرش و عملکرد) به یک میزان در نظر گرفته شد. حداکثر نمره سؤالات آگاهی بین نمره صفر و ۸ و نمره نگرش بین ۴۸ - ۰ و نمره عملکرد بین نمره صفر تا ۱۵ بوده است. نمره هر فرد از صد برای آگاهی طبق فرمول $\frac{100}{8} \times$ ، نمره فرد برای نگرش طبق فرمول $\frac{100}{15} \times$ و نمره فرد برای عملکرد طبق فرمول $\frac{100}{48} \times$ نمره هر فرد در نظر گرفته شده است.

میانگین نمره آگاهی ۳۷/۵ درصد با انحراف معیار ۱۶/۹ که با توجه

بود. معیارهای ورود به مطالعه حاضر شامل: رضایت داشتن والدین برای شرکت در مطالعه و داشتن کودک پیش دبستانی و یا دبستانی با رنج سنی ۵ تا ۱۲ سال و معیارهای خروج از مطالعه شامل: کودک با مشکلات جسمی ذهنی و معلول و یا بیماری‌های صعب‌العلاج و حاد و یا کودک نیازمند درمان اورژانس بود.

روش اندازه‌گیری و جمع‌آوری داده‌ها

روش جمع‌آوری به صورت پرسشنامه و مصاحبه حضوری (برای والدینی که قادر به خواندن و نوشتن نبوده‌اند) بود.

این پرسشنامه دارای ۲۱ سؤال چند گزینه‌ای بود و در آن به مسائلی مانند اهمیت دندان‌های شیری و دائمی، پوسیدگی دندان و روش‌های پیشگیری از آن، تغذیه و سلامت دهان و دندان و عملکرد والدین در مورد رعایت بهداشت دهان و دندان کودکان و مراجعه به دندان‌پزشکان اشاره گردیده بود. در ابتدای پرسش نامه ۷ سؤال جهت تعیین مشخصات فرد و خانوادگی شامل جنس و سن والد مراجعه کننده، تعداد فرزندان او، سن فرزند مراجعه کننده، میزان تحصیلات و شغل والد مطرح شده بود. روایی و پایایی این پرسشنامه در مطالعه Mehdipour و همکاران (۱) در سال ۲۰۱۶ با ضریب الفا کرونباخ بررسی و مورد تایید قرار گرفت.

روش نمونه‌گیری

در صورت رضایت والدین منتظر در کلینیک ویژه بیمارستان امام حسین و مطابقت با معیارهای ورود و خروج مطالعه پرسشنامه جهت تکمیل به آن‌ها داده می‌شد. برای به دست آوردن حجم نمونه از فرمول زیر استفاده کردیم.

$$308 = \frac{1/96^2}{k^2} = 0/111 \left(n = \frac{Z^2 \times \sigma^2}{d^2} \right) \rightarrow \left(n = \frac{Z^2 \times \sigma^2}{k^2 + \sigma^2} \right) \rightarrow \left(n = \frac{Z^2}{k^2} \right)$$

که در آن تعداد نمونه n=۱/۹۶ Z برای سطح اطمینان ۹۵ درصد و حد اشتباه d= می‌باشد.

با تعداد حداقل ۳۰۸ نمونه میانگین نمرات آگاهی، نگرش و عملکرد والدین با اطمینان ۹۵٪ و خطای حداکثر ۱۱۱/۵۰ به دست آمد.

به نمره دهی از هشت عدد صفر به دست آمد که در حد ضعیف، میانگین نمره نگرش ۵۵/۸ درصد با انحراف معیار ۱۱/۱ که با توجه به نمره دهی از ۱۵ عدد ۸/۳۷ به دست آمده است و میانگین نمره عملکرد ۴۱/۸ درصد با انحراف معیار ۱۵/۶ می‌باشد که با توجه به نمره دهی از ۴۸ نمره ۱۹ و نشان دهنده این است که آگاهی والدین در مورد اهمیت حفظ دندان‌های شیری و عوامل مرتبط با آن در حد ضعیف، نگرش آن‌ها در حد خنثی و عملکرد آن‌ها در حد متوسط است. تعیین استانه ضعیف، خنثی و متوسط توسط مشاور امار تعیین گردیده است (جدول ۲).

طبق آنالیزهای تحلیلی ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمرات آگاهی، نگرش و عملکرد با هم رابطه مستقیم وجود داشت ($P < 0/001$) (جدول ۳). ضریب همبستگی اسپیرمن نشان داد که بین نمرات آگاهی، نگرش و عملکرد با سطح تحصیلات پدران و مادران رابطه مستقیم وجود داشت و هماهنگ با افزایش تحصیلات نمرات نیز افزایش پیدا کرده است ($P < 0/05$) (جدول ۴).

جدول ۱- توزیع فراوانی جنس کودکان، شغل پدران و شغل مادران

متغیر	تعداد	درصد
جنس کودکان	پسر	۱۶۶
	دختر	۱۵۷
شغل پدران	آزاد	۲۶۷
	کارمند	۵۶
شغل مادران	آزاد	۷۵
	خانه دار	۲۱۵
	کارمند	۳۳

جدول ۲- نمرات آگاهی، نگرش و عملکرد (از ۱۰۰)

نمره	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
آگاهی	۳۷/۵	۱۶/۹	۰	۸۸
نگرش	۵۵/۸	۱۱/۱	۱۹	۸۰
عملکرد	۴۱/۸	۱۵/۶	۸	۹۲

جدول ۳- ضرایب همبستگی پیرسون بین نمرات آگاهی، نگرش و عملکرد با یکدیگر

متغیر	نمره آگاهی		نمره نگرش	
	r	P	r	P
نمره آگاهی	-	-	۰/۳۸۹	<۰/۰۰۱
نمره نگرش	۰/۳۸۹	<۰/۰۰۱	-	-
نمره عملکرد	۰/۳۴۱	<۰/۰۰۱	۰/۳۶۱	<۰/۰۰۱

جدول ۴- ضرایب همبستگی اسپیرمن بین نمرات آگاهی، نگرش و عملکرد والدین با سطح تحصیلات آن‌ها

متغیر	سطح تحصیلات پدران		سطح تحصیلات مادران	
	r	P	r	P
نمره آگاهی	۰/۲۷۷	<۰/۰۰۱	۰/۳۱۵	<۰/۰۰۱
نمره نگرش	۰/۱۹۴	۰/۰۰۱	۰/۲۵۴	<۰/۰۰۱
نمره عملکرد	۰/۱۸۵	۰/۰۰۱	۰/۱۵۸	۰/۰۰۶

جدول ۵- ضرایب همبستگی پیرسون بین نمرات آگاهی، نگرش و عملکرد با سن پدران، مادران و کودکان

متغیر	سن مادران		سن پدران	
	r	P	r	P
نمره آگاهی	-۰/۲۳۷	<۰/۰۰۱	-۰/۲۸۹	<۰/۰۰۱
نمره نگرش	-۰/۰۹۳	۰/۰۹	-۰/۱۳۹	۰/۰۱
نمره عملکرد	۰/۰۱۵	۰/۷۹	-۰/۰۰۴	۰/۹۴

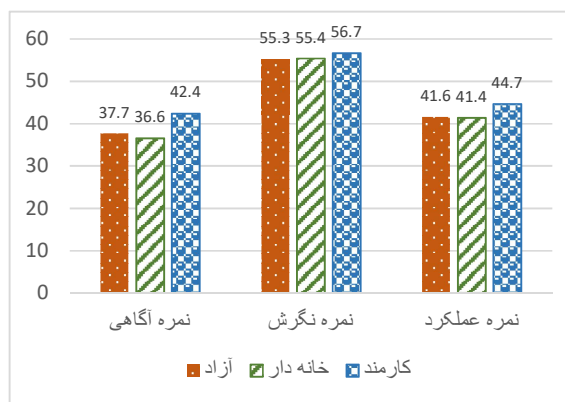
عوامل مرتبط با آن انجام شد. در مطالعه حاضر آگاهی والدین در مورد اهمیت حفظ دندان‌های شیری و عوامل مرتبط با آن در حد ضعیف، نگرش آن‌ها در حد خنثی و عملکرد آن‌ها در حد ضعیف تا متوسط است. در مطالعه Mehdi-pour و همکاران (۱) که در شهر قم انجام شده است نتایج نشان می‌دهد که همانند مطالعه حاضر سطح آگاهی ضعیف، نگرش مثبت و بر خلاف نتایج مطالعه حاضر عملکرد مناسبی دارد که مغایرت بین نتایج می‌تواند به دلیل اختلاف زمانی و شرایط جامعه از جمله وقوع بیماری کرونا، مسائل اقتصادی ناشی از تحریم و تورم اقتصادی و بالا رفتن هزینه‌ها و همچنین مغایرت فرهنگی بین دو شهر باشد.

طبق نتایج به دست آمده از این مطالعه بین نمرات آگاهی، نگرش و عملکرد با سطح تحصیلات پدران و مادران رابطه مستقیم وجود داشت که در سایر پژوهش‌ها هم این گفته تأیید می‌شود که می‌توان به مطالعه Haghnegahdar و همکاران (۸) در سال ۱۳۹۲ اشاره کرد که نشان داد آگاهی از الگوی رشد دندان‌ها در میان مادران با میزان تحصیلات بالاتر مطلوب‌تر بوده است و آموزش منظم بخصوص برای مادران با سطح تحصیلات پایین‌تر ضروری است و همچنین در مطالعه Williams و همکاران (۹) که در سال ۲۰۰۲ نشان می‌دهد که بین آگاهی مادران و مدرک تحصیلی آنان ارتباط مستقیمی وجود دارد که مادران با تحصیلات بالاتر آگاهی بالاتری نیز دارند ولی در یافته‌های Petersen و همکاران در سال (۱۰) ۲۰۰۱ همانند مطالعه ما میزان عملکرد دانش آموزان با سطح تحصیلات پدران هم رابطه معنی‌داری نداشت. از آنجاکه معمولاً مسئولیت بهداشت دهان و دندان کودکان به عهده مادران است و کودکان قبل از مدرسه هنوز رشد کافی برای مراقبت از دهان و دندان خود را ندارند، لذا بسیاری از خصوصیات مادران می‌تواند با وضعیت بهداشت دهان و دندان کودک مرتبط باشد.

طبق نتایج ما آگاهی با سن پدران و مادران و نگرش با سن پدران

ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که نمره آگاهی والدین با سن مادران و سن پدران رابطه مستقیم داشت به آن معنا که با افزایش سن نمرات نیز افزایش پیدا می‌کرد. ($P < 0.001$). نمره نگرش والدین با سن پدران رابطه مستقیم داشت ($P = 0.01$) اما با سن مادران رابطه معنی‌دار نداشت ($P = 0.09$). ضمناً بین نمره عملکرد والدین با سن پدران ($P = 0.79$) و سن مادران ($P = 0.94$) رابطه معنی‌دار مشاهده نشد (جدول ۵).

آزمون آنالیز واریانس یک طرفه نشان داد که نمره آگاهی ($P = 0.19$)، نگرش ($P = 0.82$) و عملکرد ($P = 0.53$) والدین با شغل مادران رابطه معنی‌دار نداشت (نمودار ۱).

نمودار ۱- میانگین نمرات آگاهی، نگرش و عملکرد والدین به تفکیک شغل مادران

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر به منظور بررسی میزان آگاهی نگرش و عملکرد والدین کودکان پیش دبستانی و دبستانی مراجعه کننده به کلینیک ویژه بیمارستان کودکان امام حسین درباره اهمیت حفظ دندان‌های شیری و

دارد. این پژوهش بر روی آگاهی، نگرش و عملکرد والدین کودکان پیش دبستانی و دبستانی انجام گرفت و طبق نتایج آگاهی والدین در مورد اهمیت حفظ دندان‌های شیری و عوامل مرتبط با آن در حد ضعیف، نگرش آن‌ها در حد خنثی و عملکرد آن‌ها در حد متوسط است.

پیشنهادات

لذا پیشنهاد می‌شود پژوهشی با عنوان بررسی آگاهی، نگرش و عملکرد مربیان مهدکودک‌ها در رابطه با بهداشت دهان و دندان و عوامل مؤثر انجام گیرد. بر اساس یافته‌های این پژوهش، آموزش به والدین در زمینه اهمیت مراقبت از دندان‌های شیری، از دوران بارداری مادر باید به طور مداوم در راستای نیازهای فردی کودک و والدین انجام شود تا در این راستا، برنامه‌های پیشگیری از بیماری‌های دهان و دندان در کودکان به موفقیت برسد.

تشکر و قدردانی

این مقاله ابر اساس نتایج پایان نامه جهت اخذ دکترای دندانپزشکی با شماره طرح ۳۹۸۹۱۶ و کد اخلاق IR.MUI.RESEARCH.REC.1398.764 نگارش شده است. از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بابت همکاری و تأمین بودجه طرح سپاسگزاری می‌گردد. همچنین از پرسنل بیمارستان امام حسین بابت همکاری در اجرای طرح تشکر می‌گردد.

References

- 1- Mehdipour A, Montazeri Hedeshi R, Asayesh H, Karimi A, Omid Kopayee R, Asgari H. Evaluation of knowledge, attitudes and performance of the parents of preschool and primary school children referred to health centers of Qom City about the importance of preserving primary teeth and its related factors, Iran. Qom Univ Med Sci J. 2016;10(6):94-105.
- 2- Talkar B, Garyrozier R, Slade G, Ennet T. Parental perceptions of their preschool aged children's oral health. J Am Dent Assoc. 2005;136(3):364-72.
- 3- Kaur B. Evaluation of oral health awareness in parents of preschool children. Indian J Dent Res. 2009;20(4):463-5.
- 4- Downer MC. The national survey of children's dental health. Br Dent J. 1995;178(11):407-12.
- 5- Naderifar M, Akbarsharifi T, Pairovi H, Haghani H. Mothers' Awareness, regarding Orodonal Health of their Children at age of 1-6 Years old. Iran J Nurse. 2006;19(46):15-27.
- 6- Blinkhorn AS, Wainwright-Stringer YM, Holloway PJ. Dental health knowledge and attitudes of regularly attending mothers of high-risk, pre-school children. Int Dent J.

ارتباط مستقیم دارد ولی برخلاف مطالعه ما که نگرش با سن مادر و عملکرد با سن پدر و مادر ارتباط نداشت در مطالعات مطالعات Mehdipour و همکاران (۱) و Ashkanani و Al-Sane (۱۱) ارتباط مستقیمی یافت شد که این اختلاف نتایج می‌تواند ناشی از اختلاف فرهنگی بین جوامع باشد. مادران خانه دار نسبت به مادران شاغل در مطالعه Talkar و همکاران (۲) و همچنین Nazari و Taherpour (۱۲) عملکرد بالاتر گزارش شد که این می‌تواند با نداشتن فرصت کافی مادر شاغل برای رسیدگی به وضعیت دهان و دندان کودک مرتبط باشد. با این وصف در مطالعه Mirzaei Alavijeh و همکاران (۱۳) در سال ۱۳۹۲ نشان داد بین شغل مادر و عملکردشان تفاوت معنی‌داری همانند مطالعه ما وجود نداشت.

در بسیاری از مطالعات اخیر نشان داده شده است ترکیب دو فاکتور تحصیلات ضعیف پدر و مادر یا هر دو و درآمد بالا خود یک ریسک فاکتور جدید بوده که نیاز به بررسی‌های بیشتری دارد مانند آنچه که در کودکان ابوظبی دیده شد، به طوری که کودکان با خانواده‌ای در سطح درآمدی بالا، پوسیدگی‌های دندانی بیشتری داشتند (۱۴)، این تشابه را علاقه مند بودن والدین با تحصیلات بالاتر به مطالعه و بالابردن سطح آگاهی در زمینه‌های مختلف می‌توان دانست. همچنین مطالعه Kallestal و همکاران (۷) نشان داد عملکرد والدین بر عملکرد کودکانشان، تأثیر مستقیم دارد و سطح اجتماعی و شغل والدین نیز با عملکرد والدین در زمینه بهداشت دهان و دندان کودکان ارتباط مستقیم

- 2001;51(6):435-8.
- 7- Kallestal C, Dahlgren L, Stenlund H. Oral health behavior and self-esteem in Swedish adolescents over four years. J Adolesc Health. 2006;38(5):583-90.
- 8- Haghnegahdar AA, Bronoosh P, Aidenlou S. Assessment of Mothers' Knowledge of Sequence and Time of Deciduous and Permanent Teeth Eruption in Children. Sadra Med J. 2014;2(1):43-54.
- 9- Williams NJ, Whittle JG, Gatrell AC. The relationship between socio-demographic characteristics and dental health knowledge. Br Dent J. 2002;193(11):651-4.
- 10- Petersen PE, Peng B, Bian Z. Effect of a school-based oral health education programme in Whuan City, People Republic of China. Int Dent J. 2004;54(1):33-41.
- 11- Ashkanani F, Al-Sane M. Knowledge, attitudes and practices of caregivers in relation to oral health of preschool children. Med Princ Pract. 2013;22(2):167-72.
- 12- Nazari Z, Taherpour M. Mothers' awareness, regarding orodental health of their children at age of 1-6 years old in

Shirvan. J North Khorasan Univ Med Sci 2013;5 (Student Research Committe Supplementary):979-86.

13- Mirzaei Alavijeh M, Jalilian F, Baghiani Moghadam M, Hatamzadeh N, ZinatMotlagh F, Dahaghin N. Knowledge, Attitude and Practice of Elementary Schools Students about Oral

Health in Yazd. Iran J Pediatr Dent. 2013;9(1):43-50.

14- Torabi M, Shojaee pour R, Karimi Afshar S, Shojaat M, Karimi Afhsar M, Mosharafian S. Evaluation of parent's attitudeand practice towards oral and dental health in 7 years old, children. Iran J Pediatr Dent. 2013;9(1):21-8.